

EGYETEMI KOLLÉGIUMOK AZ EZREDFORDULÓ UTÁN

Éden hoteltől keletre

Az egyetemi kollégiumok hálózata számos problémával küzd a férőhelyek hiányától a közel tíz éve változatlan normatívákig. Ennek ellenére az intézményekben a lehetőségekhez mérten mozgalmas élet zajlik ma is.

CSILLAGOK HELYETT

A hatályos törvény alapján a kollégiumi férőhelyeket négyfokozatú skálán kell besorolni a komfortfokozat szerint. Az I. kategóriába tartozó intézményekben a vizesblokkok közös használatúak, a szobák három- vagy többágyasak, és 10 éve nem történt felújítás. A II. kategóriában egy lakóhelyiségben háromnál kevesebb embert szállásolnak el, a III.-ban emellett minimum kétszobánként saját vizesblokk is található, a IV. kategóriában pedig mindezek a feltételek úgy teljesülnek, hogy az elmúlt 10 évben felújítás is történt.

A kollégiumok hőskora azonban már a történelemkönyvek lapjaira tartozik, a körülmények pedig azóta jelentősen átalakultak: a felsőoktatásban tanulók és ezzel a szállást keresők száma robbanásszerűen megnőtt, ráadásul tényezővé váltak az egyenletben a virtuális közösségek is. Adja tehát magát a kérdés, hogy milyen helyzetben van ma a magyar kollégiumi hálózat, és mire számíthat egy beköltözésre készülő diák.

Kapósak a helyek

Először is arra, hogy a túljelentkezés miatt nem biztos a bejutás. Magyarországon jelenleg 200-220 kollégium működik az állami, egyházi, alapítványi és magánkézben lévő intézményeket is ideszámolva, a férőhelyek száma 50-55 ezer, a túljelentkezés pedig két-háromszorosa – tájékoztat az adatokról a Felsőoktatási Kollégiumok Országos Szövetségének (FEKOSZ) elnöke, Novák János, aki azt is elmondja: az arány intézményenként változó, ugyanis mindig vannak felkapott és kevésbé népszerű kollégiumok.

A Schönherz Kollégiumi Bizottság elnöke, Zimányi Péter ezt azzal egészíti ki, hogy az egész éves bérletek miatt az őszi szemeszterekben mindig többen jelentkeznek, dr. Seifert Tibor, az ELTE kollégiumi főigazgatója pedig azt is hozzáteszi: ők középtávon már létszámcsökkenésre készülnek. Ha a várakozásaik beigazolódnak, elképzelhető, hogy a legnépszerűbb hazai egyetem nyolc kollégiumot és öt szakkollégiumot magába foglaló hálózatában nem lesz túljelentkezés, hiszen a 3700 férőhelyre az ezredfordulóig tartó komoly túlekedés után immár stabilan 4200-4500 fő jelentkezik évente, amihez még körülbelül 150-160 külföldi diákot kell hozzászámolni. Főlegesen helyek egyébként már ma is akadnak: Balogh József, a FEKOSZ elnökségi tagja arról számol be, hogy vidéken üres ágyakkal is lehet találkozni.

Szobák és lakosztályok

Persze az sem mindegy, milyen környezetben áll az az ágy, és ez a férőhelykérdéssel karöltve már igen messzire mutató problémakört alkot.

AZ ELTE-nek az 1989/90-es tanévben alig 8000 hallgatója volt. Ma 32 ezren tanulnak az intézményben.

A Schönherz Qpa leghíresebb programjáról, a Mátrixról a hazai média mellett már az amerikai ABC News is tudósított.

A kollégiumi életbe sokan egyszerűen belekényszerülnek, a bentlakásos intézményeket azonban korántsem az iskolarendszer munkásszállóinak szánták, és ez kiváltképp igaz a felsőoktatásban. Ha a feltételek adottak, az egyetemi kollégiumokban szoros barátságok és összetartó közösségek alakulnak ki, a mindennapoknak pedig éppúgy része (ízlés szerinti arányban) az életre szóló anekdotákat szülő bulizás, mint az „átlag egyetemisták” igényein túlmutató, sőt akár egész karrierüket meghatározó szakmai munka és közéleti tevékenység.

Fotó: MTI

Fotó: Tóth László

A felsőoktatásban tanulók és ezzel a szállást keresők száma robbanásszerűen megnőtt, ráadásul tényezővé váltak az egyenletben a virtuális közösségek is.

A rendszerváltás óta a hazai kollégiumi hálózat képtelen volt a szükséges ütemben fejlődni: a forráshiányos időszakokban ezt a területet különösen elhanyagolták, és sok illetékes egyszerűen kihátrált az intézmények mögül, így néhány általános nekilodulástól eltekintve sokáig csak egyedi helyteremtési és felújítási akciókról lehetett beszélni. Látványos eredmények azért persze születtek, az ELTE kollégiumainak vezetése például 13 tagú hálózattá fejlesztette 22 év alatt az egy hagyományos és két szakkollégiumból álló intézménycsoportot, de általánosságban mégis inkább a stagnálás és az állagromlás volt a jellemző. Az átépítés és a modernizáció legnagyobb hulláma így végül a sokat szidott PPP struktúra keretében zajlott le. Hozzá kell tenni rögtön: a kép ebben a

tekintetben sem egységes, hiszen míg a Schönherz például magántőke bevonásával újult meg 2 milliárd forintért, az ELTE kollégiumainak vezetése nem mondott az effajta felújításokra – abban viszont mindenki egyetért, hogy a PPP rendszer nem tett jót a hálózatnak, mert mind a beruházási, mind az üzemeltetési költségeket komolyan megemelte. Az eltérő előzményeknek megfelelően a leendő lakókat igencsak változatos állapotok várják. A kollégiumok komfortbesorolásának négy fokozatát ugyan törvény rögzíti (lásd keretes írásunkat), de ez csak egy irányadó tényező, a felszereltségben pedig komoly különbségek mutatkozhatnak. Dr. Seifert Tibor szerint a lakónkénti egy internetcsatlakozási lehetőség ma már elengedhetetlen, de a luxus szolgáltatások így is számosak lehetnek – a csúcscategóriát képviselő diákotthonokban akár kábeltévével és külön konyhákkal is lehet találkozni. Emellett természetesen az is befolyásolja egy kollégium nívóját, hogy a közösségi terek emeletenként egy zuhanyzóra korlátozódnak, vagy tanulószobák, könyvtárak, internetszobák, klubhelyiségek, sportpályák is rendelkezésre állnak-e.

Piszkos anyagiak

A változatos ellátáshoz hasonlóan eltérőek a kollégiumi díjak is. A Schönherzben például a felújítás előtt a kiosztott kollégiumi normatíva alapján havi 7000 forintot kellett fizetni, azóta pedig 9300-at, a költségtérítéses hallgatók viszont jóval többért, havi 20 950 forintért bérelnek helyet maguknak – mondja Zimányi Péter. Az ELTE kollégiumaiban ezzel szemben egységesen 9000 forintot fizet mindenki, beleértve a költségtérítéses, sőt a túlfutó diákokat is, akik után nem kap kollégiumi normatívát az egyetem. Mivel az ELTE diákjainak jelentős része után folyósít támogatást az állam, sok más intézménnyel szemben itt megengedhető ez annak érdekében, hogy a hallgatók szociális helyzete ne legyen még rosszabb, de a kieső pénz hiánya egyre jobban érződik – mondja dr. Seifert Tibor. Az mindenesetre így is elmondható, hogy az ár nem a szolgáltatás színvonalától függ: amint azt a FEKOSZ képviselői is kiemelik, ahol sikerül jól gazdálkodni a normatívákkal, ott akár a „luxuskategóriás” kollégiumok is elérhetőek lehetnek a szélesebb körök számára. Más kérdés, hogy a háttérben mekkorák a problémák.

De mi ebben a buli?

Függetlenül attól, hogy omladoznak vagy 60 csatorna adását fogó televíziók fényétől villognak, a legfontosabb kérdés persze az, hogy mennyire telnek meg élettel az épületek. Mint az látható az eddigiekből, a kollégiumok nehéz helyzetét a

bentlakók nem feltétlenül érzékelik, ettől függetlenül azonban sajnos e téren is visszalépések tapasztalhatók. A hallgatók számának megugrása, az oktatás ezzel járó elszemélytelenedése, az infrastruktúra fejlesztésének akadozása és az intézményeket magukra hagyó egyetemi vezetők és politikusok, valamint a virtuális világ térnyerése mind a kollégiumi hálózat ellen dolgozik – mondja Balogh József. Az elhangzottakkal Zimányi Péter is egyetért: ő arra hívja fel a figyelmet, hogy a diákok érdektelensége az elmúlt évekhez képest megnőtt, és sokan egyszerűen túl kényelmes környezetből érkeznek ahhoz, hogy a bentlakásban rejlő lehetőségek „átlépjék az ingerküszöbüket”. Ennek ellenére a kollégiumi élet persze zajlik mindenütt, amennyire csak lehet. A Schönherz 40 éves múltra visszatekintő rendezvénye, a Schönherz Qpa alkalmanként mintegy 2000 diákot mozgat meg, a Mad World nevű új egyetemi klubot alkalmanként 900-an látogatják, és évente 25 szakmai tanfolyamra, valamint számos zenésztáncos estre is sor kerül, dr. Seifert Tibor pedig azt is kiemeli, hogy az ELTE kollégiumaiban az elmúlt években feltűnően megerősödött az önkormányzati munkában való részvétel.

Hogy mitől lesz jó, netán egyenesen legendás hírű egy intézmény, abba persze a tradícióktól a befogadóképességen át a földrajzi elhelyezkedésig sok minden beleszól – véli Novák János. A FEKOSZ elnöke azonban azt is megjegyzi: ahol az öntevékeny hallgatók tesznek róla, ott színvonalas, értékes szakmai munka folyik a „névtelen” kollégiumokban is, és végső soron a közösségi életnek is csak a hajlandóság a záloga. Az pedig egészen biztos, hogy bár az intézményhálózat szorult helyzetén mihamarabb javítani kell, a kollégiumok mellett továbbra sem csak a kedvező árak

AZ ÖNÁLLÓSÁG ÁRA

„Nem hiszem, hogy bárki is rossz emlékeket őrizne a kollégiumi életről, és abban is biztos vagyok, hogy jóval érettebben áll az élethez mindenki a kóli után, mint előtte, mert a háztartási munkáktól a lakógyűléseken való részvételig rengeteg hétköznapi ismeretet szed magára az ember – mondja a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyik volt kollégistája. – Ennek viszont ára is van. A beköltözéskor fel kell készülni rá, hogy az élet rendje fel fog borulni, és ha akarunk valamit, az véletlenül sem úgy lesz, mert túl sok érdeklődés és életstílus ütközik. Érdemes számítani az ízléskülönbségekből származó nehéz helyzetekre is – egy megszállott olvasó és egy gitáros például elég kényes egyensúlyban tud csak együtt élni egy szobában. Ezenfelül jó tudni, hogy a közösségi terekben felejtett magántulajdon azonnal közkinccsé válik, és egy igazi koleszosnak azt sem kell magyarázni, hogy csütörtök környékén az ételmaradékok közt turkálva mindenki felfedezi magában Jamie Olivert. A tanuláshoz pedig a legjobb megkeresni az épület legeldugottabb zugait, mert ahol más is felbukkan, ott nehéz elmélyülni bármiben is.”

szólnak, mert hosszú távra szóló barátságok, értékes kapcsolatok, hasznos ismeretek és jó sztorik nélkül senki sem távozik. Ráadásul a kollégiumokat megjárt fiatalok megtanulják magukat ellátni, és – ahogy Zimányi Péter fogalmaz – az őket körülvevő közösségben értéket teremteni, ennél hasznosabb tudás pedig aligha létezik.

■ BUS ANDRÁS

KAPCSOLÓDÓ CIKKEK

eduline.hu

- ▶ <http://ajanlo.eduline.hu/luxuskollegium>
- ▶ <http://ajanlo.eduline.hu/szakkollegium>
- ▶ http://ajanlo.eduline.hu/kollegium_alberlet

